

סקר עמדות והתנהגות בנושא אמצעי ריסון 2010

ד"ר תמר תומר פישמן
מנהלת אגף המחקר

יחידת המדען הראשי
הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים

חברה מבצעת: גיאוקרטוגרפיה

הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים מבצעת מדי שנה סקר בנושא מושבי בטיחות. בחודש יולי 2010 ערכה הרשות, באמצעות חברת גיאוקרטוגרפיה, סקר לבחינת עמדות והתנהגות בנושא אמצעי ריסון. הסקר בחן את עמדות ותפיסות הציבור לגבי אמצעי הריסון השונים למבוגרים (חגורות בטיחות) ולילדים (מושבי בטיחות, בוסטרים) בשלושת המגזרים. הסקר מהווה חלק ממדדי התפקוד הבטיחותיים של הרשות. מטרת הסקר הייתה זיהוי הסיבות לשיעור החגירה הנמוך במושבים האחוריים בהשוואה למושבים הקדמיים בקרב מבוגרים וללמוד על הסיבות לשיעורים הנמוכים של השימוש במושבים מגביהים (בוסטרים) בקרב הילדים. הסקר בוצע בקרב מדגם מייצג של 900 נשאלים בגילאי 17 ומעלה, שנוהגים ברכב לפחות פעם בשבוע, מהם 500 מהמגזר היהודי-כללי, 200 מהמגזר החרדי ו- 200 מהמגזר הערבי. הממצאים משוקלים על פי ההתפלגויות בכל מגזר. טווח השגיאה המרבית הוא 3.7%.

הגורות בטיחות

שיעורי חגירה

בישראל שיעורי החגירה גבוהים יחסית, אך קיימת בעיה במושבים האחוריים

רוב הציבור בישראל מדווח שהוא נחגר במושבים הקדמיים של הרכב: 85% דיווחו כי הם אף פעם לא נוסעים כשאינם חגורים במושב הנהג ו- 87% דיווחו כי אף פעם לא נוסעים כאשר אינם חגורים במושב שליד הנהג. כמו כן, רוב (87%) הנהגים דיווחו שכנהגים הם מקפידים במידה רבה או במידה רבה מאוד שכל הנוסעים ברכב יהיו חגורים.

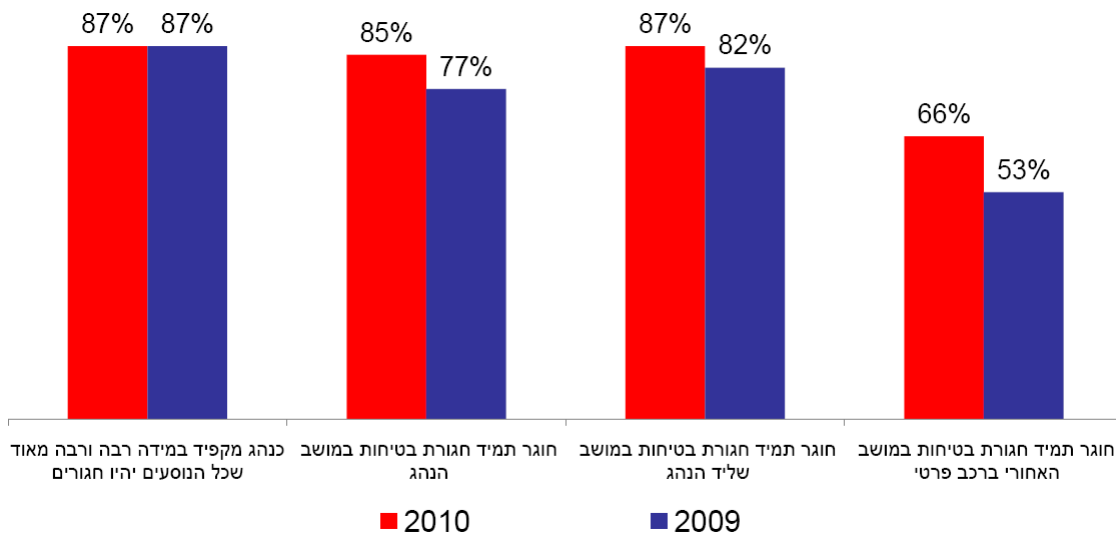
בעוד ששיעורי החגירה במושבים הקדמיים גבוהים יחסית, הרי שקיימת בעיה של חגירה במושבים האחוריים. רק כשני שליש (66%) דיווחו כי אף פעם לא נוסעים כשאינם חגורים במושב האחורי.

בהשוואה לנתוני הסקר משנת 2009 ניתן לראות כי יותר נהגים מדווחים על הקפדה של חגירה חגורת בטיחות במושבים הקדמיים וגם במושבים האחוריים (ראה לוח 1).

גם בסקר התצפיות של הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים נצפתה מגמת עלייה בשיעורי החגירה בקרב הנהגים ובקרב היושבים מאחור (אך לא בקרב היושבים ליד הנהג).

לוח 1: דיווח עצמי על חגירה מאחור לפי מושב, השוואה בין שנים

המגזר הערבי בולט בשיעור גבוה של אי חגירה בכל המושבים, אך יש שיפור ביחס

לאשתקד

המגזר הערבי בולט בשיעור גבוה של אי חגירה בכל המושבים (ראה/י לוח 2). כך, למשל, כשליש מהנהגים במגזר הערבי (31%) העידו על עצמם כמי שלעיתים או לעיתים קרובות נוהגים לא חגורים במושב האחורי, לעומת כחמישית במגזר היהודי (19%) וכחמישית במגזר החרדי (21%).

לוח 2: דיווח חגירה לפי מושב ומגזר - שיעור המעידים על עצמם כמי שאינם חגורים

לעיתים, לעיתים קרובות או לעיתים קרובות מאוד

מגזר ערבי		המגזר החרדי		מגזר כללי יהודי		
2010	2009	2010	2009	2010	2009	
*15%	48%	2%*	6%	4%	5%	מושב הנהג
*13%	45%	1%**	4%	4%	4%	מושב ליד הנהג
*31%	59%	22%	25%	19%	19%	מושב אחורי

* ברמת מובהקות של 95%.

** ברמת מובהקות של 90%.

אגף מחקר

מדיווחי הנהגים במגזר הערבי עולה שחל שינוי לטובה בחגירת חגורות במגזר הערבי. כך, למשל, בעוד שבשנת 2009 כמחצית (48%) מהנהגים הערבים דיווחו כי אינם חגורים במושב הנהג, הרי שבשנת 2010 רק 15% דיווחו כי אינם נחגרים במושב זה. מגמת ירידה דומה נצפתה לגבי חגירה במושב הקדמי ליד הנהג וגם לגבי המושב האחורי (ראה/י לוח 2).

ממצא זה אינו תואם את ממצאי סקר התצפיות שערכה הרשות בשנת 2010 בו נצפתה ירידה - ביחס לשנה קודמת - של אחוזים בודדים בשיעורי החגירה ביישובים הערביים במושב ליד הנהג (מ- 74% ל- 71%) ובמושב הנהג (מ- 82% ל- 79%) וירידה דרמטית בשיעור החגירה בקרב היושבים מאחור (מ- 51% ל- 24%). אפשר שהסיבה להבדלים בין ממצאי התצפיות לבין ממצאי הדיווח העצמי קשורה בכך שסקר התצפיות נערך בתחום העירוני, בעוד שתשובות המרואיינים מתייחסות לתדירות החגירה בכלל (ביישוב ומחוצה לו). הסבר אפשרי אחר הוא שממצאי סקר משקפים שינוי חיובי בידע ובתפיסות במגזר הערבי לגבי חגירה ולא שינוי בהתנהגות, כלומר - הממצאים משקפים הבנה של הציבור הערבי שהציפייה היא להיחגר ולכן בשל נטייה של מרואיינים לריצוי חברתי דווח על שיעורי חגירה גבוהים יותר.

גם במגזר החרדי חל שינוי לטובה בחגירה בין שנת 2009 לשנת 2010: נמצא הבדל מובהק לטובה בשיעור הנהגים המדווחים שהם חגורים לעיתים עד לעיתים קרובות מאוד במושב הנהג (ברמת מובהקות של 95%) ובמושב ליד הנהג (ברמת מובהקות של 90%). אין הבדל מובהק בשיעור החרדים המעידים על עצמם שאינם חגורים לעיתים עד לעיתים קרובות מאוד במושב האחורי - כחמישית מהחרדים מדווחים שהם אינם חגורים לעיתים או לעיתים קרובות מאוד במושב האחורי.

סיבות לחגירה ולא חגירה במושב האחורי

אי ידיעת החוק אינה מסבירה את התופעה של העדר חגירה במושב האחורי

כל ציבור הנהגים בישראל (99%) מכיר את חובת החוק להיחגר במושבים הקדמיים והאחוריים (בשנת 2009 עמד שיעור זה על 96%). בהשוואה לממצאי שנת 2009 ניתן לראות שיפור בשיעור המודעים במגזר הערבי לחובת החגירה מאחור ומלפנים: בשנת 2009 עמד שיעור הסבורים שהחוק מחייב להיחגר מלפנים ומאחור על 84% - לעומת 96% בשנת 2010.

אי ידעת החוק לגבי חובת חגירה במושב האחורי אינה מסבירה את התופעה של אי חגירה במושב האחורי, שכן מהסקר עולה שכמעט כל (98%) אלו שהעידו על עצמם כמי שתמיד נחגרים מלפנים אך שאינם מקפידים להיחגר מאחור¹ הכירו את החוק.

חלק לא מבוטל של הציבור אינו מכיר בחשיבות של חגירה במושב האחורי

רוב הציבור (92%) מסכים במידה רבה או רבה מאוד שחגורת בטיחות מקטינה את חומרת הפגיעה הגופנית בזמן תאונה. עם זאת, חלק לא מבוטל של הציבור אינו מכיר בחשיבות של חגירה במושב האחורי לבטיחותו:

- קרוב לחמישית (18%) סבורים במידה רבה או רבה מאוד שפחות חשוב להיחגר במושבים האחוריים מאשר בקדמיים.
- כמרבץ מהציבור (24%) מעריך במידה רבה או רבה מאוד שהסיכוי להיפצע במושב האחורי נמוך יותר מאשר במושב הקדמי.
- למעלה מרבע (28%) מעריכים במידה רבה או רבה מאוד שהפגיעה במושב הקדמי תהיה חמורה יותר.

בהשוואה לאשתקד ניתן לראות שחל שינוי מובהק לטובה בתפיסות לגבי חשיבות החגירה (לוח 3). המגזר הערבי בולט בעלייה המובהקת שחלה בשיעור אלו הסבורים במידה רבה או רבה מאוד שחגורת בטיחות מקטינה את חומרת הפגיעה הגופנית בזמן תאונה מ- 69% בשנת 2009 ל- 80% בשנת 2010 (לוח 3).

---

¹ אנשים שידווחו כי קורה להם לעיתים עד לעיתים קרובות מאוד שאינם חגורים במושב האחורי ברכב אך שהם תמיד נחגרים במושב הקדמי.

טבלה מס' 3: שיעור המסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם היגדים בנושא חשיבות חגירה במושבבים הקדמיים והאחוריים, לפי מגזר

כלל הציבור		ערבי		חרדי		יהודי-כללי		
2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	
92%*	89%	80%*	69%	86%	82%	94%	93%	חגורת בטיחות מקטינה את חומרת הפגיעה הגופנית בזמן תאונה
18%*	23%	24%	23%	30%	29%	17%	24%	פחות חשוב להיחגר במושבבים האחוריים מאשר במושבבים הקדמיים
24%*	29%	25%	30%	31%	34%	23%**	28%	הסיכוי להיפצע בתאונה במושב האחורי נמוך יותר מאשר במושב הקדמי
28%*	30%	37%	31%	33%**	41%	26%	29%	אם מתרחשת תאונה, מי שיושב במושב הקדמי יפצע באופן חמור יותר, מאשר היושבים במושב האחורי

* מובהק ברמת מובהקות של 95%

** מובהק ברמת מובהקות של 90%

מהשוואת התפיסות של "הנוהגים להיחגר תמיד במושב האחורי והקדמי" בהשוואה לאלו "הנוהגים להיחגר תמיד במושב הקדמי אך אינם מקפידים להיחגר במושב האחורי" עולה שאין הבדל מובהק בין קבוצות אלו מבחינת תפיסת החשיבות להיחגר במושב האחורי - למעט ההערכה של אלו שאינם מקפידים לחגור מאחור שהסיכוי להיפצע במושב האחורי נמוך יותר מאשר במושב הקדמי (ראה/י לוח 5). נראה, לכן, שהתפיסה שהסיכוי להיפצע במושב האחורי (ולא התפיסה לגבי חומרת הפגיעה) הוא גורם שמשפיע על החגירה לאחור.

לוח מס' 4: שיעור המסכימים במידה רבה או רבה מאוד עם היגדים בנושא חשיבות חגירה במושב הקדמיים והאחוריים, לפי דפוסי חגירה

חוגרים תמיד מקדימה אך לא מקפידים להיחגר מאחור N=105	חוגרים תמיד מקדימה ומאחור N=416	
92%	93%	חגורת בטיחות מקטינה את חומרת הפגיעה הגופנית בזמן תאונה
18%	17%	פחות חשוב להיחגר במושביים האחוריים מאשר במושב הקדמיים
33%*	23%	הסיכוי להיפצע בתאונה במושב האחורי נמוך יותר מאשר במושב הקדמי
31%	36%	אם מתרחשת תאונה, מי שיושב במושב הקדמי יפצע באופן חמור יותר, מאשר היושבים במושב האחורי

נראה שתפיסת אי הנוחות מחגירה מהווה שיקול לא לחגור חגורות במושב האחורי

39% הסכימו במידה רבה או רבה מאוד שפחות נוח להיחגר במושב האחורי מאשר במושב הקדמיים (בדומה לשנת 2009). המגזר הערבי היה המגזר שהיה הכי פחות מוטרד מנוחות החגירה מאחור: 25% במגזר הערבי סברו שפחות נוח במידה רבה או רבה מאוד להיחגר במושב האחורי מאשר במושב הקדמיים, בהשוואה ל 41% במגזר היהודי כללי ו-47% במגזר החרדי. למעלה ממחצית (58%) מאלו שנוהגים להיחגר תמיד במושב הקדמי אך אינם מקפידים להיחגר במושב האחורי סבורים במידה רבה או רבה מאוד שפחות נוח להיחגר במושב האחורי מאשר במושב הקדמיים. זאת בהשוואה לכשליש (34%) מאלו שתמיד נחגרים במושב הקדמי ובמושב האחורי. נראה, לכן, שתפיסת נוחות החגירה במושב האחורי מהווה שיקול לאי חגירת חגורות במושב האחורי.

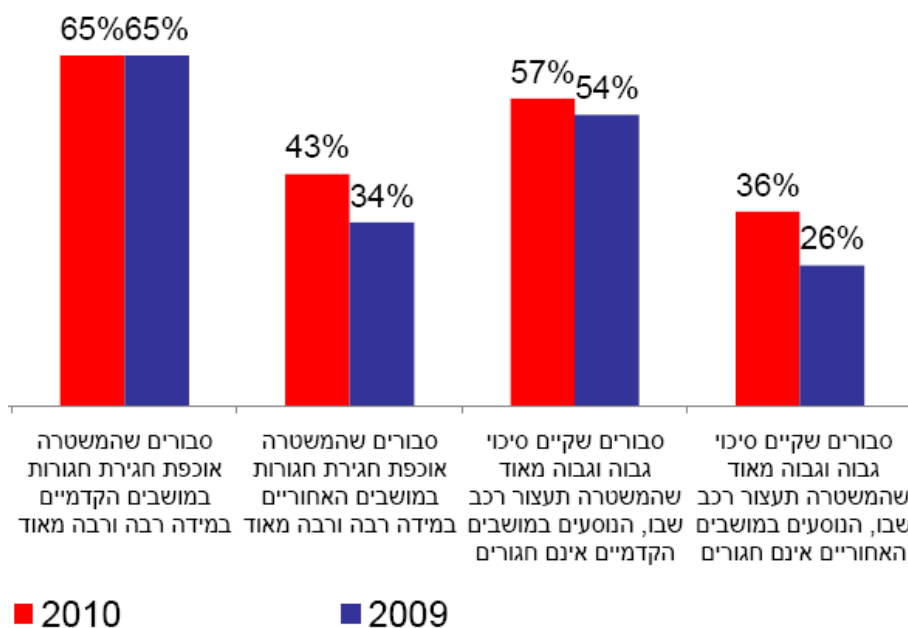
הציבור סבור שהמשטרה פחות אוכפת חגירה במושבים האחוריים

הציבור סבור שהמשטרה פחות אוכפת חגירה במושבים האחוריים בהשוואה לחגירה במושבים הקדמיים:

- כשני שליש (65%) מציבור הנהגים סבור שהמשטרה אוכפת במידה רבה או רבה מאוד חגירת חגורות במושבים הקדמיים ולמעלה ממחצית (57%) סבורים שקיים סיכוי גבוה או גבוה מאוד שהמשטרה תעצור רכב שבו הנוסעים במושבים הקדמיים אינם חגורים.
  - פחות ממחצית (43%) מנהגים סבורים שהמשטרה אוכפת במידה רבה או רבה מאוד חגירת חגורות במושבים האחוריים ורק כשליש סבורים (36%) שקיים סיכוי גבוה או גבוה מאוד שהמשטרה תעצור רכב שבו הנוסעים במושבים האחוריים אינם חגורים.
- בהשוואה לשנת 2009 ניתן לראות שלא חל שינוי בהערכת ציבור הנהגים את מידת האכיפה במושבים הקדמיים, אך שחלה עליה מובהקת בהערכת נהגים את מידת האכיפה במושבים האחוריים (ראה לוח 5). יותר נהגים בשנת 2010 מאשר בשנת 2009 סבורים שהמשטרה אוכפת במידה רבה או רבה מאוד חגירת חגורות במושבים האחוריים (43% בהשוואה ל-34%, בהתאמה) וכי קיים סיכוי גבוה או גבוה מאוד שהמשטרה תעצור רכב שבו הנוסעים במושבים האחוריים אינם חגורים (36% בהשוואה ל-26%, בהתאמה).

לוח 5: הערכה של נהגים אכיפת חגירה במושבים הקדמיים והאחוריים

השוואה בין שנת 2010 לשנת 2009

טבלה מס' 6: הערכה של נהגים לגבי אכיפה משטרתית של חגירה במושב הקדמיים והאחוריים, לפי מגזר ושנה – שיעור הסבורים במידה רבה או רבה מאוד

ככל הציבור		ערבי		חרדי		יהודי-כללי		
2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	
65%	65%	*87%	76%	*60%	72%	60%	64%	המשטרה אוכפת חגירת חגורות במושב הקדמיים
*43%	34%	*74%	56%	41%	39%	*37%	31%	המשטרה אוכפת חגירת חגורות במושב האחוריים

* שינוי מובהק ביחס לשנה קודמת.

במגזר הערבי שיעור גבוה יותר סבור שהמשטרה אוכפת חגירת חגורות במושב הקדמיים והאחוריים (ראה/י לוח 6). במגזר היהודי חלה עליה, אם כי מתונה יותר, בהערכת מידת האכיפה במושב האחוריים ולא חל שינוי בהערכת מידת האכיפה במושב הקדמיים. במגזר החרדי חלה, לעומת זאת, ירידה בהערכת המידה בה המשטרה אוכפת חגירה במושב האחוריים. לא נמצא הבדל מובהק במספר המעריכים שהמשטרה אוכפת במידה רבה או רבה מאוד חגורות בטיחות במושב האחוריים בין קבוצת "תמיד נחגרים מקדימה אך אינם מקפידים להיחגר מאחור" לבין קבוצת "תמיד נחגרים במושב הקדמי ובמושב האחורי": 39% לעומת 43% בהתאמה. ככל הנראה בגלל שההערכה לגבי ממדי האכיפה נמוכה בקרב כלל הציבור.

הציבור אינו מודע לרמת הענישה

קרוב למחצית (45%) מהנהגים בישראל סבורים ששוטר יעניש רק את הנהג במקרה בו הנוסעים במושב אחורי אינם חגורים, כאשר בפועל רשאי השוטר לקנוס הן את הנהג והן את הנוסע ויעדיף, בדרך כלל, להעניש את האחרון (מלבד מקרים בהם מדובר בילדים וכדומה). נראה כי קיים חוסר ידע בנושא הענישה בקרב כלל המגזרים. כמעט מחצית מהמשיבים (47% במגזר היהודי, 42% בחרדי ו-35% במגזר הערבי) חושבים שרק הנהג יענש כאשר שוטר יעצור רכב בו הנוסעים במושב האחורי אינם חגורים. בנוסף - נראה שהמשיבים אינם יודעים מהו העונש על נהיגה ללא חגורה או הסעת נוסעים לא חגורים.

העונש על נסיעה לא חגור הוא קנס בסך 250 ₪ ושש נקודות. מהסקר עולה שרק כמחצית ידעו שהעונש על נהיגה ללא חגירת בטיחות הוא קנס ונקודות, כאשר 29% סברו שהעונש הוא קנס

אגף מחקר

בלבד ו- 16% ציינו שהם אינם יודעים מה העונש. המשיבים הפריזו בהערכותיהם את הקנס הכספי בגין נהיגה ללא חגורת בטיחות והעריכו הערכת חסר את מספר הנקודות שניתנות לעבירה כזו. חמישית מהציבור (22%) ציינו שהם כלל אינם יודעים מה גובה הקנס, 17% העריכו שהוא פחות מ- 200 ₪, כשליש (32%) העריכו שהוא 300 ₪ או 400 ₪ ו- 29% העריכו שהוא מעל 500 ₪. מכאן עולה שרוב הציבור מעריך את הקנס בגין נהיגה ללא חגורות בטיחות כגבוה מאשר הוא בפועל. הציבור גם אינו מודע למספר הנקודות בגין עבירה זו: 42% ציינו שהם לא יודעים מה מספר הנקודות בגין עבירה זו ורק 11% ידעו שהעונש 6 נקודות, כאשר רובם העריכו הערכת חסר את מספר הנקודות: כשליש (34%) ציינו פחות מ- 6 נקודות.

העונש על הסעת נוסעים ללא חגורות הוא קנס של 250 ₪ ושתי נקודות. מהסקר עולה שפחות ממחצית (41%) ידעו שהעונש על הסעת נוסעים ללא חגירת בטיחות הוא קנס ונקודות, כאשר 31% סברו שהעונש הוא קנס בלבד ו- 24% ציינו שהם אינם יודעים מה העונש. כשליש ציינו שהם אינם יודעים מה גובה הקנס, 15% העריכו שהוא נמוך מ- 200 ₪, 17% העריכו שהוא 300 או 400 ₪, ו- 36% העריכו שהוא 500 ₪ ומעלה. באופן דומה, 45% ציינו שהם אינם יודעים מה מספר הנקודות בגין הסעת נוסעים שאינם חגורים והנטייה הייתה להערכת יתר של מספר הנקודות: רק 12% העריכו שניתנות 2 נקודות בגין עבירה זו, בעוד 42% העריכו שהעונש הוא 4 נקודות ויותר. בהשוואה בין אלו שחגורים תמיד מלפנים ומאחור לאלו החגורים תמיד מלפנים אך לא דווקא מאחור לא נמצא הבדל משמעותי בתפיסותיהם לגבי חומרת הענישה במקרה של הסעת נוסעים לא חגורים בחגורות בטיחות.

אמצעי ריסון לילדים

שימוש באמצעי ריסון לילדים

במסגרת הסקר נבחנו גם ידע, עמדות והתנהגות לגבי שימוש באמצעי ריסון לילדים. 75% מהמשיבים לסקר דיווחו שהסיעו ילדים בני פחות מ- 15 ברכבם הפרטי במהלך החודשים האחרונים.

במגזר היהודי הכללי והחרדי הנהגים דיווחו רוב המסיעים שהם הורי הילד (55% ו- 70% בהתאמה) או סבים של הילד (26% ו- 22% בהתאמה), בעוד שבמגזר הערבי בולט בשיעור קרובי המשפחה שאינם הורים או סבים המסיעים את הילדים: 60% מהנהגים דיווחו שהם הורי הילד שהסיעו, 10% דיווחו שהם סבים ו- 32% דיווחו שהם קרובי משפחה (שאינם הורים או סבים).

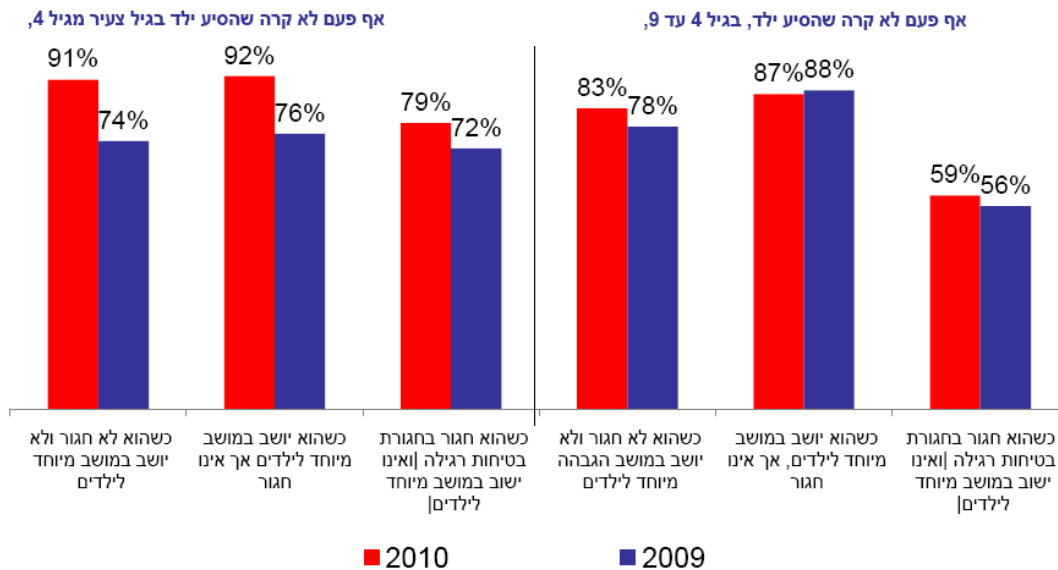
חל שיפור בחגירת ילדים בגילאי 1-4 בהשוואה לשנה קודמת, אך לא בחגירת ילדים בני 4-9.

בהשוואה לשנה קודמת פחות הורים מדווחים על שאינם חוגרים את ילדיהם בגילאי 1-4: בשנת 2010 דיווחו 91% מהנהגים שמסיעים ילדים שאף פעם לא קרה להם במהלך החודשים האחרונים שהסיעו ילד שאינו חגור ואינו ישוב במושב בטיחות. בהשוואה לשנה קודמת פחות משיבים דיווחו שהם חוגרים ילדים בצורה לא נכונה, אולם כחמישית (21%) דיווחו כי קרה שהסיעו את ילד בגילאי 1-4 כאשר הוא חגור בחגורת בטיחות המיועדת למבוגרים. שיעורי החגירה והחגירה הנכונה של ילדים בגילאי 4-9 נמוכים ביחס לשיעורי החגירה בקבוצת הגיל הצעירה יותר ולא חל בהם שיפור ביחס לשנה שעברה (ראה/י לוח 7). במיוחד בולטת הנטייה להסיע ילדים בגילאי 4-9 כאשר הם חגורים בחגורות בטיחות רגילה ללא מושב בטיחות.

אגף מחקר

לוח 7: שיעור הנהגים המדווחים שאף פעם לא הסיע במהלך החודשים אחרונים בדרכים אלו ילדים – לפי שנה (בקרב אלו שדיווחו שהסיעו ילדים בגילאים הרלוונטיים בתקופה זו)

לוח 8: שיעור הנהגים המדווחים שאף פעם לא הסיע במהלך החודשים אחרונים בדרכים אלו ילדים – לפי שנה ומגזר (בקרב אלו שדיווחו שהסיעו ילדים בגילאים הרלוונטיים בתקופה זו)

ערבי		חרדי		יהודי-כללי	
2010	2009	2010	2009	2010	2009
הסיע ילד בגיל 1-4 שנים					
כשאינו חגור ואינו יושב במושב					
*81%	40%	91%	92%	*94%	81%
ישוב במושב בטיחות מבלי שהיה חגור					
*77%	34%	*67%	87%	*94%	85%
חגור בחגורות בטיחות המיועדת למבוגרים					
84%*	36%	73%	71%	78%	80%
הסיע ילד בגיל 4-9 שנים					
כשהוא לא חגור ולא יושב מושב הגבהה מיוחד לילדים					
*78%	52%	70%	69%	**84%	80%
כשהוא יושב מושב הגבהה אך לא חגור					
82%*	60%	82%	84%	88%*	92%

במגזר היהודי בולטת הנטייה לחגור ילדים בחגורת בטיחות של מבוגרים

בשנת 2010 בהשוואה לשנת 2009 חל שיפור במגזר היהודי הכללי בחגירה ובחגירה נכונה, אך לא חל שיפור בנטייה לחגור ילדים בגילאי 1-4 ובגילאי 4-9 בחגורת בטיחות של מבוגרים (ראה/י לוח 9). כפועל יוצא בולטת בשנת 2010 במגזר היהודי הכללי הבעיה של חגירת ילדים בחגורות בטיחות רגילה ללא שימוש בבוסטר או מושב בטיחות כנדרש: רק 58% מהנהגים במגזר היהודי הכללי דיווחו שאף פעם לא קרה שלהם שבמהלך החודשים האחרונים לא הסיעו ילד בגילאי 4-9 כשהוא חגור בחגורת בטיחות רגילה ו-78% דיווחו זאת לגבי ילדים בגילאי 1-4 (ראה/י לוח 8).

במגזר הערבי פחות חוגרים ופחות חוגרים נכון ילדים, אך חל שיפור ביחס לשנה

קודמת

מדיווח העצמי של נהגים עולה שהמגזר הערבי חל שיפור בשנת 2010 בהשוואה לשנה קודמת בחגירה ובחגירה נכונה של ילדים בגילאי 1-4 ובגילאי 4-9, אולם גם ב-2010 המגזר הערבי עדיין מתאפיין בפחות הקפדה על חגירה וחגירה נכונה של ילדים בגילאי 1-4 שנים ובגילאי 4-9 שנים מאשר במגזר היהודי הכללי.

במגזר החרדי יש בעיה של חגירת ילדים בגילאי 1-9

במגזר החרדי הבעיה בגילאי 1-4 היא שיעורי חגירה לא נכונה גבוהים יותר בהשוואה למגזר היהודי הכללי. רק כשני שליש (67%) מהנהגים החרדים דיווחו שאף פעם לא קרה להם במהלך החודשים האחרונים שלא הסיעו ילדים כשהם ישובים במושב בטיחות מבלי שיהיו חגורים וכשלושת רבעי (73%) דיווחו שאף פעם לא חגרו את הילד בחגורת בטיחות רגילה (מבלי שיהיה ישוב במושב מגביה). בהשוואה לשנה קודמת חלה במגזר החרדי החמרה בנטייה להסיע ילדים שאינם חגורים בחגורת בטיחות: בשנת 2009 84% אחוז דיווחו שאף פעם לא קרה להם בחודשים האחרונים שהסיעו ילד בגילאי 1-4 כשהם ישובים במושב בטיחות אך אינם חגורים, אולם בשנת 2010 שיעור זה פחת ועמד על כשני שליש בלבד (67%).

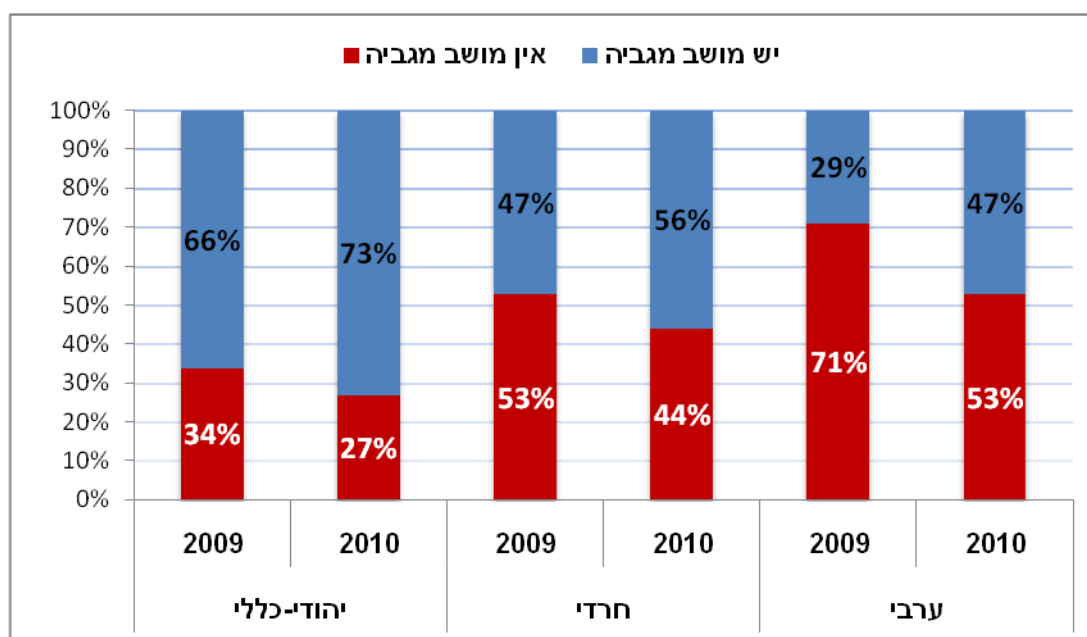
בקבוצת הגיל 4-9 מתאפיין המגזר החרדי בשיעורי נמוכים יותר של חגירה וחגירה נכונה בהשוואה למגזר היהודי כללי. כך, למשל, בעוד שבמגזר היהודי כללי 84% מדווחים שאף פעם במהלך החודשים האחרונים לא קרה שהסיעו ילד שהוא לא חגור ולא יושב במושב מגביה, במגזר החרדי שיעור זה היה נמוך יותר ועמד על 70% בלבד.

לכשליש מהמסיעים ילדים בגיל 4-9 אין מושב מגביה ברכב

ממצא מדאיג העולה מסקר הוא שלכשליש (31%) מהמסיעים ילדים בגילאים 4-9 מדווחים שאין להם מושב במגביה ברכב (בוסטר). הבעיה מאפיינת את כל המגזרים, אך חמורה במיוחד במגזר הערבי והחרדי (ראה/י לוח 9). נראה שבשנת 2010 יש מגמת שיפור בכל המגזרים, אולם לא ניתן לקבוע האם ההבדל הוא מובהק בשל מספר מועט של משיבים בתתי הקטגוריות.

לוח 9: אחוז אלו מדווחים שיש להם מושב מגביה (בוסטר) ברכב בקרב נהגים המסיעים ילדים בגיל 4-9

סיבות לאי חגירת ילדים במושב בטיחות ובמושב מגביה

חוסר ידע לגבי גיל יש לחגור ילדים במושב מיוחד לילדים

מהסקר עולה שיש בעיה של חוסר ידע באשר לגיל בו יש לחגור ילדים במושב מיוחד. כחמישית (22%) מהנהגים ציינו שהם אינם יודעים עד איזה גיל יש לחגור ילדים במושב מיוחד לילדים ושליש מציבור הנהגים (34%) ציינו גילאים של 4 שנים ומטה. התמונה דומה גם כאשר מסתכלים על נהגים המסיעים ילדים בגילאים הרלוונטיים: בקרב המסיעים ילדים בגילאי 1-9 מעל לשליש (38%) ציינו שיש לחגור ילדים בגילאים של 4 שנים ומטה וגם בקרב המסיעים ילדים בגילאי 4-9 ציינו כשליש (35%) שיש לחגור ילדים בגילאים של 4 שנים ומטה.

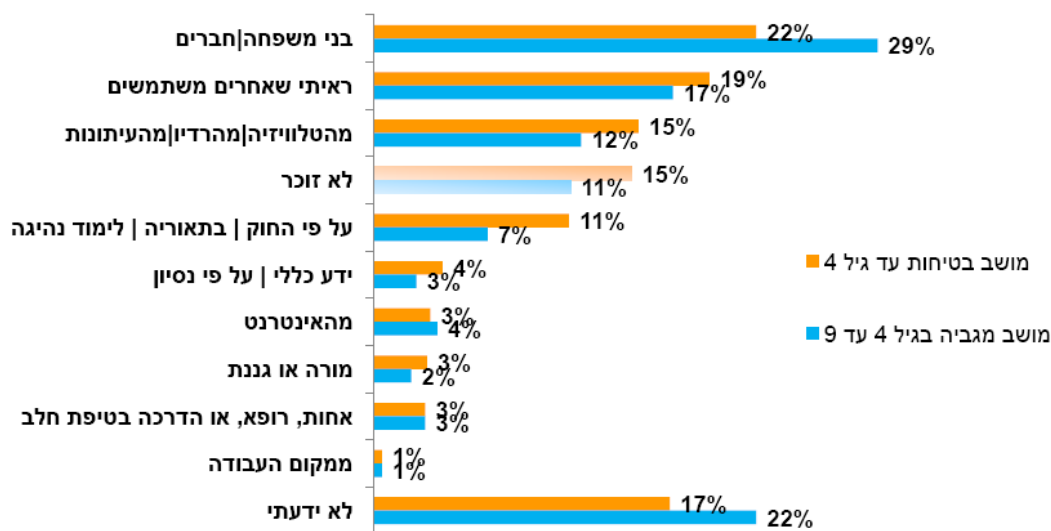

אגף מחקר

מקור הידע הוא בעיקר בלתי פורמאלי

בסקר נשאל ציבור הנהגים "האם ידוע להם שילד בגיל הצעיר מגיל 4 שנים צריך לשבת בכסא בטיחות? אם כן כיצד נודע לך?" ו"האם ידעת שילד צריך לשבת במושב מגביה (בוסטר)? אם כן כיצד נודע לך?" התשובות לשאלות אלו מוצגות בלוח 10. מהלוח ניתן לראות שמקור הידע לגבי הצורך בשימוש באמצעים ריסון לילדים הוא בעיקר לא פורמאלי: מבני משפחה וחברים או מכך שראו שאחרים משתמשים מכך (ראה/י פירוט לו 10).

לוח 10: דיווח עצמי על מקור המידע לגבי הצורך בשימוש במושב בטיחות או בוסטר

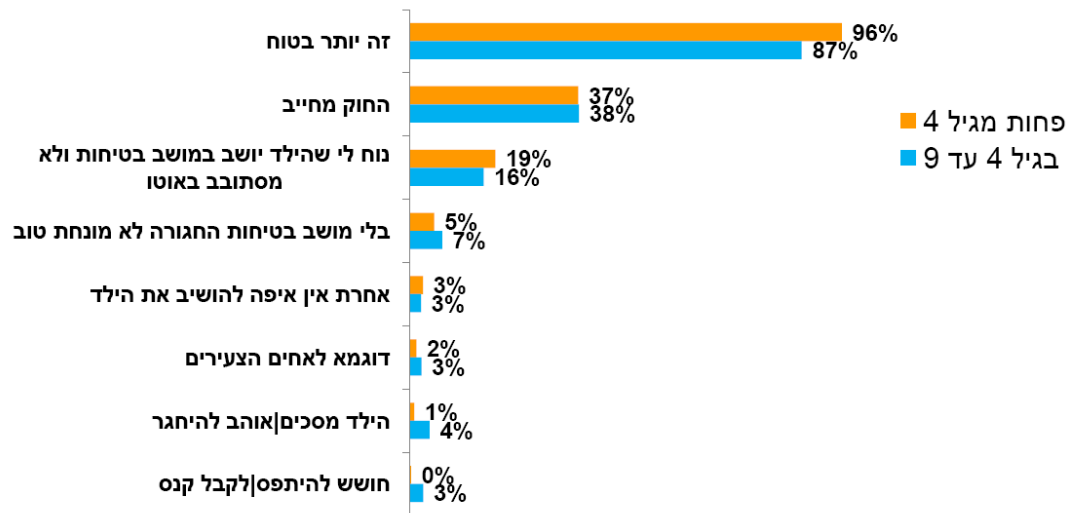
בטיחות היא המניע המרכזי לשימוש במושב בטיחות ומושב מגביה

המרואיניים שציינו שמסיעים ילדים בני 1-4 שנים ובגילאי 4-9 שנים התבקשו לציין מהן שתי הסיבות העיקריות בגללן הם חוגרים את הילדים. הסיבות לחגירת ילדים בשתי קבוצות הגיל היו דומות, כאשר הבטיחות הייתה המניע המרכזי לחגירת חגורות בטיחות. מניע שני בשכיחותו, אם כי בשיעורים נמוכים משמעותית, היה החובה החוקית ושלישי בשכיחותו - הנוחות הנובעת מכך שהילד יושב במושב הבטיחות ואינו מסתובב ברכב (ראה/י לוח 11).

אגף מחקר

לוח 11 : התפלגות התשובות לגבי שתי הסיבות העיקריות בזכותן חוגרים את הילדים, לפי גיל הילד (בקרב המשיבים שהסיעו ילדים בגילאים אלו במהלך החודשים האחרונים)

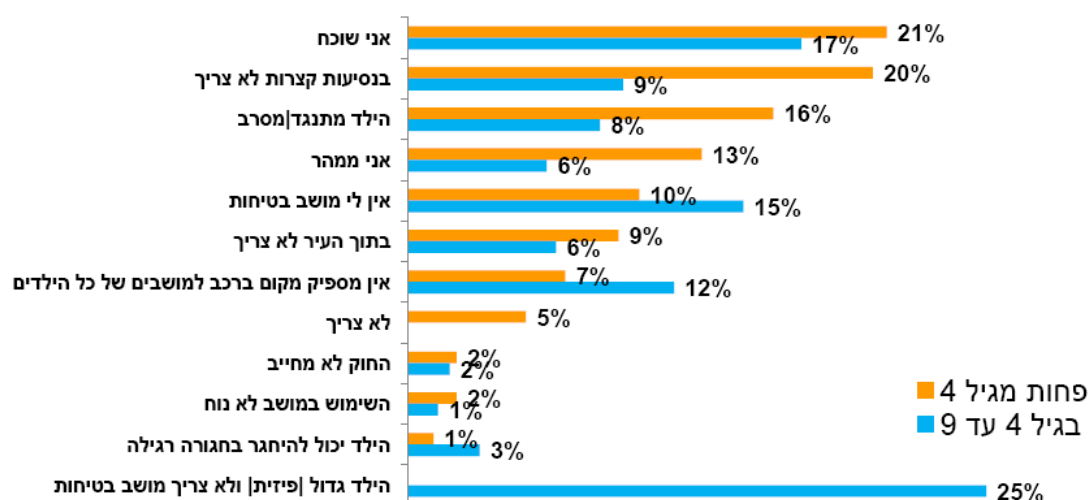
הסיבות לאי חגירת ילדים עד גיל 4 ובגיל 4-9 שונות

המראויינים התבקשו לציין מתוך רשימה את שתי הסיבות העיקריות שבגללן קורה שהם אינם חוגרים ילדים בני 1-4 שנים ובאופן דומה - מהן שתי הסיבות העיקריות בגללן קורה שהם אינם חוגרים ילדים בני 4-9 שנים.

לוח 12: סיבות שצוינו לאי חגירת ילדים בגילאי 1-4 ובגילאי 4-9

מלוח 12 עולה שהסיבות לאי חגירת ילדים בני 1-4 במושבי בטיחות שונות מהסיבות לאי חגירה חגירת ילדים בני 4-9 באמצעות מושב מגביה:

- מסיעים של ילדים בני 1-4 הסבירו לאי חגירת הילדים בכך שהם שוכחים (21%), שבנסיעות קצרות לא צריך (20%) ושהילד מתנגד (16%).
- מסיעים שאינם חוגרים ילדים בגיל 4-9 מסבירים זאת בעיקר בכך שהילד גדול פיזית ולכן אין צורך שישב במושב בטיחות. סיבות נוספות שאוזכרו: שכחה (17%), העדר מושב בטיחות (15%) וחוסר מקום ברכב למושבים של כל הילדים (12%).

סיכום ומסקנות

חגורות בטיחות

בישראל קיימת בעיה של אי חגירת חגורות בטיחות במושב האחורי. באמצעות הסקר נערך ניסיון להבין מדוע שיעור החגירה במושבים האחוריים נמוך בהשוואה למושבים הקדמיים בקרב מבוגרים.

מהסקר עולה כי הציבור (99%) מודע לחובת החגירה במושבים הקדמיים והאחוריים - מכאן שלא ניתן להסביר את שיעור החגירה הנמוכים יותר במושבים האחוריים באי ידעת החוק. מהסקר עולים מספר גורמים שיכולים להסביר את הנטייה שלא להיחגר מאחור:

- היעדר הכרה בחשיבות הבטיחותית של חגירה במושב האחורי - נראה שהתפיסה לפיה הסיכוי להיפצע במושב האחורי הוא נמוך היא גורם שמשפיע על הנטייה להיחגר מאחור.
- דעה שפחות נוח להיחגר במושב האחורי מאשר בקדמי.
- תפיסה שהמשטרה פחות אוכפת חגירה במושבים האחוריים.

ממצאים אלו עולה שיש לפעול לשינוי התפיסות לגבי חשיבות החגירה במושבים האחוריים בשילוב עם הגברת האכיפה. אכיפה בשילוב עם הסברה מסיבית, היא האמצעי היעיל ביותר להגברת השימוש בחגורות בטיחות.

אמצעי ריסון

בהקשר של אמצעי ריסון של ילדים מצביע הסקר שתי בעיות עיקריות:

- שימוש (פסול) בחגורות בטיחות רגילות לחגירת ילדים בגילאי 1-9.
- שיעורי חגירה נמוכים וחגירה בלתי נכונה של ילדים בגילאי 4-9 בהשוואה לקבוצת הגיל הצעירה יותר.

הסקר ניסה לאתר את הסיבות לשיעורים הנמוכים של שימוש במושבים מגביהים (בוסטרים) בקרב הילדים. מהסקר עולים מספר הסברים אפשריים:

- יש בעיה בידע לגבי טווח הגילאים שמחייב חגירת ילדים במושב מיוחד לילדים.
- מקור הידע לגבי האופן שיש בו לחגור ילדים הוא בעיקר בלתי רשמי. העובדה שהציבור ניזון בעיקר ממקורות בלתי פורמאליים (חברים, משפחה וצפייה בהתנהגות אחרים) בעייתית במיוחד לאור העובדה שהציבור אינו יודע את כללי החגירה הבטוחה של ילדים.

אגף מחקר

- גורם מרכזי לכך שלא חוגרים ילדים בגילאי 4-9 היא התפיסה שהילד מספיק גדול (פיזית) ולכן אין צורך במושב בטיחות.

יש לפעול, לכן, להגברת הידע של הורים לגבי הגילאים בהם יש להשתמש בהתקני ריסון מיוחדים לילדים ולהנחות לגבי אמצעי הבטיחות הרלוונטיים לכל גיל.